Проєкт

ВИСНОВОК

Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики

щодо проєкту Постанови про визнання такими, що втратили чинність, окремих постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України (реєстр. № 15361 від 28 червня 2026 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 28 червня 2026 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні проєкт Постанови про визнання такими, що втратили чинність, окремих постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України (реєстр. № 15361 від 28 червня 2026 року), поданий народними депутатами України Стефанчуком Р.О. та іншими народними депутатами України (далі – Проєкт) та встановив таке.

Згідно з пояснювальною запискою Проєкт розроблений з метою системної актуалізації законодавства України шляхом його очищення від застарілих правових актів Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України, які не узгоджуються з Конституцією України, втратили актуальність та вичерпали свій регуляторний потенціал.

Для досягнення поставленої мети Проєктом пропонується визнати такими, що втратили чинність, низку постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України, прийнятих у період з моменту проголошення незалежності України 1991 року до ухвалення Конституції України 1996 року.

На думку суб’єктів законодавчої ініціативи, прийняття Проєкту забезпечить очищення національного законодавства від застарілих та неактуальних актів парламенту, усунення потенційних правових колізій і дублювання норм, підвищення рівня правової визначеності та не створить додаткових регуляторних бар'єрів для громадян чи бізнесу.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України підтримало в цілому необхідність осучаснення та систематизації чинного законодавства України, а також зазначило, що Проєкт спрямовано на системне впорядкування законодавства, а саме: вилучення з нормативного масиву актів, ухвалених у перехідний період 1991-1996 років, які втратили актуальність. Такий підхід, на переконання ГНЕУ, узгоджується з принципом правової визначеності як елементом верховенства права.

Зазначений Проєкт направлено до низки державних органів для висловлення своїх пропозицій і зауважень.

За результатами опрацювання положень Проєту та матеріалів, що додаються до нього, Служба безпеки України, Національний банк України, Державна судова адміністрація України, Вища рада правосуддя, Рада суддів України, Антимонопольний комітет України, Центральна виборча комісія, Верховний Суд, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство культури

України, Міністерство розвитку громад та територій України повідомили про відсутність зауважень і пропозицій до нього, а також про доцільність його прийняття.

Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) зазначило про відсутність пропозицій до Переліку постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України, що втратили чинність.

Разом з тим Мін'юст звертає увагу на те, що пунктом 2 Проєкту пропонується встановити: «Органам державної влади, органам місцевого самоврядування, їхнім посадовим і службовим особам, фізичним особам, юридичним особам усіх форм власності, іншим учасникам суспільних відносин з урахуванням вимог пункту 1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України враховувати, що приписи постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України, визнаних такими, що втратили чинність згідно з пунктом 1 цієї Постанови, не застосовуються на території України з дня набрання чинності відповідними законодавчими актами». У зв'язку з цим зазначається, що згідно з частиною першою статті 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Крім того, вказане положення Проєкту не забезпечує дотримання принципу юридичної визначеності.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 20 червня 2019 року № 6-р зазначив, що юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути до чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа відповідно до конкретних обставин має орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних правових наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (абзац шостий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення).

У Конституції України визначається, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Стаття 8 Основного Закону України передбачає, що Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

З огляду на те, що наведені у Переліку постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України акти наразі втратили свою актуальність, суперечать чинному законодавству України та не можуть бути застосовані,

виникає потреба у приведенні зазначеної частини законодавства України у відповідність з Конституцією України.

Прийняття законів, постанов та інших актів належить до повноважень Верховна Рада України (стаття 91 Конституції України).

Враховуючи приписи статей 93, 138 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного шістнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проєкт Постанови про визнання такими, що втратили чинність, окремих постанов Верховної Ради України та Президії Верховної Ради України (реєстр. № 15361 від 28 червня 2026 року), поданий народним депутатом України Стефанчуком Р.О. та іншими народними депутатами України, та за результатами розгляду прийняти його в цілому.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити _____.